

nom de predi romà en -ANUM, b) l'arabisme *Marvâ* < *Märwân* del qual parlarem després (2b).

(2a). Un *AMARFIANUM és certament possible, puix que un NP *Amarfius* no sols està ben documentat en data romana (Schulze 125, 345), sinó que en aquesta o alguna altra variant, ha deixat rastre onomàstic en el Sud d'Itàlia. Ja lliga aquesta situació amb el detall fonètic d'una -f interna en el llatí de Roma, i per tant, ens lleva escrúpol sobre l'ús entre romans, car segons la fonètica llatina, no hi pot haver -f interna, però sí en la llengua osca. *Amalfi*, la poderosa base mercant i naval antiga del golf de Nàpols, és *Amarfa* en dialecte napolità, i antigament *Amarfe* (Rohlf, *Ital. Gramm.* I, 234, 437, II, 26). Cf. les dades antigues *Melenitanus*, etc. que n'he citat a l'art. *Manlleu*, formes on reconeixem aquell mateix *Amarfius* romà.

Segons Vallardi (en *La Nuova Italia*) seria el mateix nom que a Lucània apareix antigament en la forma *Amalpbas*, més tard *Amelphis*; avui variants en *Mel-* fins a la costa de Lucània; no ens toca ni ens cal comprovar si té raó ell, quant a *Melfini*, si hi hagué un trasllat de colonitzadors des de Lucània al golf de Nàpols. Ens bastarà l'assegurança que AMARFIUS va tenir existència real entre romans, i un d'ells pogué tenir un predi *AMARFIANUM en la nostra part del conventus Tarraconensis. Si bé resta ben hipotètic tal nom, i hipotètica també tota variant en A- en el nostre.

(2 b) Ens cal ara donar detalls complets del nom MARVÀ, el qual no és gens hipotètic en el domini català, sinó que hi apareix en molts llocs i comarques en aquesta i variants anàlogues. Sobretot NP, i modernament molt estès com a cognom; en particular pel centre del Princ.: *AlcM* en 7 pobles de la zona Calaf-Igualada-alt Vallès (Bigues). De sengles masies *Cal Marbà* tinc nota a Cardona i a Llanebrà de Sols. (XII, 129.20, XVI, 131.13). Però també convertit en topònim, ja antic i ben al Nord: a. 935: «cala de *Marbano*» cap a Colera i el Coll de Banyuls (Moreau, v, 153). De cap allà havia de ser l'escriba d'un doc. de 879: «*Amarbani*, clericus» (Abadal, *Eixalada*, p. 163), que segurament s'hauria de segmentar «A.*Marbani*» amb A., prenom d'un *filius Marvani*.¹ «Petro *Marva*» capellà de Constantí, a. 1224 (Morera, *Tarr.Cri.* II, p.III).

Més al Sud, on l'àrab deixà rastres de temps més recents, el retrobem amb la *u* originària, no canviada. *Meruân* (3 síl.l.) pda. del te. de Llíria (XXX, 80.23), de nou a Casinos, prolongació del de Llíria, on digueren primer «a *Maruân*»; i hi ha un *Maruân*s prop de Bétera (XXX, 93.4, 93.18, 17).

A la Plana (amb dissim. *m-n* > *b-n*) un lloc, on el ms. suposo que diu *Berubâ* (llegit *Berubam* per V. Forner, *BSCC* XIV, 263), com un poblet antic, en te. de Borriana: entenguem *beruân* car *ub* és el símbol

gràfic de *u*.

En fi també apareix amb -*u* convertit en -*gu* segons el procés normal en els arabismes romànics: d'aquí *Els Marguàns* a Ribagorça, pda. de Vilacarle; prop de la Pobra de Roda entre dos barrancs; i el despoblat castellonenc de *Benimarguà*, que Sz.Gozalbo em citava en un doc. de 1252, grafiat *-marbua*; i figura com una alqueria de Castelló de Borriana, amb la grafia *Benimarua* en el *Rept.* de Val. (Bof. 430).

Aqueix arabisme devia donar encara una forma diferent a Mallorca, *Maròn* / *Malòn*. En efecte a Sa Pobra vaig oir *marõn* (o Can *marõn*) com a nom d'una possessió (XLI, 8.20; Masc.11D4) (segur que no era amb *r*). I amb *r* confirma *marõn AlcM* com a nom de sengles possessions a Sineu i a Sa Pobra; afegint que a Manacor s'usa aquest mot com a adj. despectiu d'un home inútil o que fa nosa. Aquesta -*r* simple apareix canviada en -*l* (per efecte de la pron. morisca, que neutralitzava les dues líquides): «Serral d'en *malõn* a Artà (XLI, 191.9).

Només secundàriament apareix amb *r* prolongada. Segons J.M. Bover (*Bibl. de Escr. Bal.* § 72), un Pere Arnau instituí un majorat de *Son Marron* a Sineu en l'a. 1473; i un Lleonart Arnau de *Marron*, doctor en dret (que morí el 1770). Son *Marrõn* és la pron. que recullo a Costitx (XL, 113.1) d'un predi de Llorito (Masc. 19G5), i igual a Sineu (XL, 99.22, 102.3), i a Inca (XL, 44.5; Masc. 10I6. A Mallorca, doncs, *märüân* va sofrir la reducció dialectal i vulgar de *ya* en *ò*, com en *gòrda*, *agònta*, *còn* QUANDO, i després, en part, s'hi duplicà la *r*, per influència de *marrir*, *marrar*, *marrà*, *marrada*, etc.

És clar que aquell *Meruan* que figura com una alqueria de Castelló de Borriana, amb la grafia *Benimarua* en el *Rept.* (Bof. 430), és un nom àrabic o africà. Tots en efecte, recordem personatges importants de l'Esp. aràbiga i del Magreb dits *Meruan* o *Abu-Merwan*, i avui consten *Märüân*, *Märüâna* i *Märüâni* com a NPP algerians (*GGA*lg.).

El que no podré aclarir a fons, i cal deixar-ho a cura dels especialistes, és la formació etimològica d'aquest nom en àrab; car les formes conegudes de les arrels en perspectiva no s'hi presten gaire: no hi ha pròpiament una arrel *mrw* en Dozy (llevat algun manlleu II, 585), ni hi ha NPP d'aqueixa arrel en Hess (fora de *Märüâ*, p. 26), i tampoc s'hi presta gaire l'arrel *run*. Potser, doncs, manlleu del bereber. O bé derivat d'un NL de l'Aràbia pre-mahomètica: *Marawa* era un lloc de cerimònies pre-islàmiques a la Meca: la circuirió de la *Kāba* es feia entre *al-Marwa* i *al-Sāfā*.² eren dos turonets.²

Altrament aclarir aquest remot origen ens importa poc com a romanistes. En tot cas tenim la seguretat que el NP i NL nostre (*Marvâ*, *Marguan*, *Maron*) ve del NP *Merüân* de l'àrab hispànic i magrebí. I la